

**TUNCER
CÜCENOĞLU**

**B R U T U S
A V A G Y**

**JULIUS CAESAR MEGGYILKOLÁSA
(BRUTUS YA DA JUL SEZAR'IN KATLI)**

(Tragikomikus tragédia egy felvonásban)

Fordította: Szöllőssy Balázs

Tuncer Cücenoglu
cucenoglutuncer@gmail.com
tcucenoglu@hotmail.com
www.tuncercucenoglu.com

BRUTUS, AVAGY JULIUS CAESAR MEGGYILKOLÁSA

Tuncer Cücenoglu legutóbbidarabja, a *Brutus avagy Julius Caesar meggyilkolása* nagyon tetszett nekem.

Egy lélegzetvétellel végigolvasható, nagyon okosan felépített, lendületes színházi szöveg. Ebben a darabban, amely egy ismert történelmi tényt dolgoz fel és a klasszikus és a modern színházi mesterrel, Cücenoglu nem törekszik versenyre Shakespeare-rel és a többi színházi mesterrel, akik már megírták ezt a témát, hanem egészen mesterei módon ingadozik a múlt és a jelen, a művészeti és a megélt valóság között.

A darab tükröt napjaink Caesar-jelöltjeinek; és ahogy a néző nevet és elgondolkodik, saját magával kapcsolatban is fel tud tenni kérdéseket.

Különösen ki kell emelnem, hogy a *Brutus avagy Julius Caesar meggyilkolása* sok lehetőséget ad a színpadra lépő színész számára is, hogy meglepően és hatásosan játsszon.

Szívből gratulálok Cücenoglu-nak!

Ataol BEHRAMOĞLU
Költő, író, publicista

ÚJ CÜCENOĞLU-DARAB

BRUTUS AVAGY JULIUS CAESAR MEGGYILKOLÁSA

Mindig létezik sötétség, de a fényel is ugyanígy van.

A színházak legnagyobb baja – talán nemcsak az én országomban, hanem az egész világon – az eredeti szövegek hiánya.

A XXI. században a könyvesboltok polcai tele vannak költészettel, regényekkel, tanulmányokkal, önéletrajzokkal – de a színházi polc a múlt klasszikusaival és a kortárs darabok újrakiadásaisal van tele. Ez a helyzet azonban nem azért állt elő, mert elszegényedett volna a színházzal való kapcsolatunk.

Mindannyian tudjuk, hogy amíg az ember ember lesz, a színház a legalapvetőbb művészeti ág, ami talpon marad, és bármikor képes megújulni.

Akkor mi a gond, miért nincsenek színdarabírók?

A technológia nevű újdonsült gonoszság fogja-e a vissza a színpadot, és veti az írókat saját életük áldozatául; vagy a rengeteg elektronikus ostobaság győzte-e le az emberiséget? Netán a színház lett az első művészeti ág, amelyik áldozatául esett a mindent befeketítő kapitalizmusnak?

Ha a társadalmak és az egyének fejét megzavaró és azok testét rákos tumorként szorongató “kulturális imperializmus” nagy szavával szemben az egészséges megoldásra egyetlen reményünk lehet, az egyetlen út a színházművészetben rejlő szerelem, béke, egyenlőség és szabadság lehet, amiből táplálkozhatunk.

A színház nélküli élet vak, süket és néma.

És éppen ezért óriási szükségünk van új darabokra.

A darab, amit a kezükben tartanak, hazám legtermékenyebb drámaírójának, Tuncer Cücenogľunak az új ajándéka az élet számára, akinek a darabjait nemcsak otthon, hanem a világ számos más színpadán is játsszák.

Ha a múlt hazugságait és latóságait ki akarja magából vetni, és a ma fényében akarja megvilágítani, ha a szíven viseli a jövő emberének sorsát, és keresi a történelem újraértékelését, akkor ez a darab minden hangszert újrahangol, és

olyan zenekarként fogó megjelenni a számára, aminek minden hegedűje új dimenziókat hordoz.

Ott szeretnék lenni azon a napon, amikor először kerül színpadra ez a darab egy fényes elme jóvoltából, hogy az életünk részévé váljon.

Köszönjük, Cücenoglu.

Orhan Aydın

Színész, a Török Művészek Mozgalmának szóvivője

TUNCER CÜCENOĞLU

Harmincöt éve mondok igent a művészetre. A művészet fogalma alatt egyszerre értek egy hasznos kreatív filozófiai folyamatot, és egy terméket.

A folyamat a termékre, a termék a folyamatra hat; a jó, a szép, és az igaz hármását, az etikét, az esztétikát és az igazságot hozza napvilágra.

Azt gondolom, hogy a művészetnek az ember életének minden területén filozófiaként kell léteznie, és ennek a kultúrának a támogatása érdekében a művészeti alkotásokat példaként kell értelmeznie.

Tuncer Cücenoglut harmincöt éve ismerem.

Jól tudom, hogyan dolgozik.

Bizonyosan állíthatom: a művészet igenlésének kultúráját, amiről korábban beszéltem, Tuncer Cücenoglu felhasználja és megvalósítja.

Közletről látom a belföldi és külföldi sikereit.

Sőt: ahogy idősödött, még inkább a kora emberévé vált.

Tapasztalatával olyan műveket hoz létre, ami tükröt tart korunknak.

Olyan darabok ezek, amelyek globálisan is értékes, mégis a mi hazánkból valók.

Egy ország fejlettsége és tiszteletreméltósága olyan művészberekkel mérhető, mint Tuncer Cücenoglu, aki egyetemes értékeket tud létrehozni.

Mivel a legújabb nemzedék nem sajátotta el a művészet iránti felelősséget, minél inkább meg kell velük ismertetni Tuncer Cücenoglut, hogy a magukévá tegyék azt.

A Brutus, avagy Julius Caesar meggyilkolása, amit a kezükben fognak, élő példája ennek.

Ez a darab az írásmódjával és a tartalmával is a művészet igenlése.

Abban a reményben gratulálok Cücenoglunak, hogy példaként fognak tekinteni rá, és elismerik megérdemelt értékét.

Tamer LEVENT

**Az Állami Színházak (korábbi) Általános Igazgatója,
az Állami Opera- és Balettdolgozók Alapítványák Tiszteletbeli Elnöke
színész, rendező, író**

Ergin Orbeynek, a drága színházi embernek

SZEREPLŐK:

BRUTUS	Köztársaságpárti szenátor
CASSIUS	Köztársaságpárti szenátor, Brutus sógora
CASCA	Köztársaságpárti szenátor
PORTIA	Brutus felesége, Cassiushúga
SERVILIUS	Brutus anyja
LUCIUS	Brutus szolgája
JULIUS CAESAR	
CALPURNIA	Julius Caesar utolsó felesége
MELLÉKSZEREPLŐK	Caesar testőre (katona)
	Honfitárs
	Emberek a nép közül

IDŐPONT: Kr. e. 44. Március 14. éjszakája,

Kr. e. 44. Március 15. napközben.

HELYSZÍN:Róma

I

Cassius háza

(A színész, aki Cassiust fogja játszani, elkezd készülődni, leveszi a szokásos mindennapi ruházatát, és átvenni azt, amiben a darab során lesz.

Megcsinálja a sminkjét.

Felkel, és meglátja magát az egész alakos tükörben. Tetszik neki, amit lát. Boldogosan mosolyog. Nem bír betelni a saját látványával.)

CASSIUS *(Élvezettel kiált be)* Elkészültél már?

CASCA Mindjárt.

CASSIUS Siess!

CASCA Van még időnk. Mindjárt végzünk.

CASSIUS *(Viccelődve)* Milyen egy érdektelen alak vagy te! Pedig én szeretném már mielőbb látni Casca szenátor urat. Téged nem is izgat Cassius?

CASCA *(Lassan beérkezik a színpadra. Már átöltözött)* Szép éjszakát, Cassius szenátor.

CASSIUS Szép éjszakát, Casca szenátor.

(Tetszéssel nézegetik egymást)

CASCA Mit mondasz, kedves Cassius, megérte késnem?

CASSIUS Igen. És én milyen vagyok?

CASCA Ha a kinézetedhez egy szenátor komolyságát is hozzáadod, akkor teljes lesz a kép. De én nem érzem magam valami jól, remeg kezem-lábam. Nem könnyű egy darab első előadása!

CASSIUS Mind a ketten tapasztalt színészek vagyunk. Megéltünk már számos ilyen lámpalázat. De be kell vallanom, hogy ezúttal is magam is izgulok. Azt kérdezed, miért? – a karakter, akit meg kell jelenítenem, nagyon határozott. Ez megakadályozza, hogy nyugodt legyek. Cassius karaktere teljesen ellentétes

valóságos énemmel. bir rol benim yaratacağim karakter. Én szeretek hülyéskedni. Cassius nem szeret. Én teli szájjal szoktam röhögni, Cassius legfeljebb a szája szélén ereszt el egy kis mosolyt. Én nyitott vagyok, ő a bensőjébe temetkezik.

CASCA Ugyanez az én problémám is. Casca és az én karakterem egyáltalán nem illik egymáshoz. Casca olyan ember, aki tudja, hogy kell egy munkát annak napján és órájában elvégezni. Határozott aktivista és köztársaságpárti. Ehhez képest én még arra se emlékszem, hogy életemben idejében befizettem volna a villanyszámlámat. Még a randevúimra is éppen csak, hogy odaérek. Ezen kívül is számtalan különbség van köztünk. És mindezek ellenére a rendezőnk mindkettőnket alkalmasnak talált arra, hogy eljátsszuk a szerepeinket.

CASSIUS Nem azt szokta mondani a rendezőnk, hogy “az a sikeres színész, aki különböző karaktereket tud megszemélyesíteni, és színre vinni”? Lehet, hogy igaza van.

CASCA (*Megcsörren a mobilja, kiveszi a ruhája alól, és válaszol*) Halló... Igen. Átöltöttem és Cascává váltam. Kész a sminkem is. A darab kezdetét várom, drágám. Nem, még nem kezdődött el. Ha elkezdődött volna, hogy bírtam volna felvenni? Néha teljesen elveszted a helyzetértékelési képességedet, drágám. Nem! Nem vagyok egyedül. Na ki lenne mellettem, a Cassiust játszó barátom. Jesszus, Cassius egy férfi. Mi köze ennek a Brutus feleségét játszó fiatal színésznőhöz? Nem is vagyunk egyszerre a színpadon. Ne fáraszd magad ezzel. Hányszor magyaráztam már el neked, hogy ebben a színházban a színésznőknek külön öltözője van, ahol átveszik a ruhájukat? Fejezd már be ezt az értelmetlen féltékenykedést! Azt akarod elérni, hogy elrontsam a szövegemet, amit amúgy sem tudok teljesen fejből? Na, ne nyújtsuk ezt tovább! Kívánj sok sikert, és tegyük le. Te tudod! (*Leteszi.*)

CASSIUS Nejed volt?

CASCA Kimás? Emlékszel, ott volt, amikor elkezdtünk próbálni. Igazából nem a próbákra volt kíváncsi, hanem az új lányra. Azóta nem bír leszállni a kislányról. Merthogy ő látta, hogy nézzük egymást. Folyamatosan rágja a fületem.

CASSIUS (*Viccelődve*) Nem is teljesen jogtalanul mondja ezt a feleséged. Még a szúnyogok is elmenekülnek a közeledből, annyira forr a véred.

CASCA (*Tetszik neki, mégis*) Na, annyira azért nem.

CASSIUS Nem is jön el az első előadásunkra.

CASCA A zárógálára akar jönni. Legalább addigra már nem hibázunk majd annyit... Na meg állítólag nem képes kétszer megnézni ugyanazt a darabot.

CASSIUS Óóó! Na de most már tedd félre ezeket. Meg kell nyugodnod, mielőtt kezdődik a darab. Lélegezz mélyeket, tartsd benn, és utána fújd ki. Mindjárt kezdődik a darab. Kevés időnk maradt. Nyugodj meg. Most mondd csak meg, mikor is kezdődik a darabunk?

CASCA 44. március 14-én... Éjszaka kezdődik a darabunk. 44. március 15-e... másnap fejeződik be.

CASSIUS Így van. De félre ne értse a néző ezt a 44-et! Krisztus előtt vagy után?

CASCA Természetesen Krisztus előtt...

(Megint elkezd csörögni a telefonja. Casca megnézni, hogy ki hívja. Egyértelmű, hogy a felesége az. Megtorpan, meggörnyed.)

CASSIUS *(Megakadályozza, hogy felvegye)* Avagy netán Krisztus előtt 44-ben már feltalálták volna a mobiltelefont? Jaj, Istenem! Kapcsold ki azt a telefont. Rakd el valahova. A kapanyélés is elsülhet. A telefon is ugyanilyen: azt hiszed, kikapcsoltad, és elkezdesz játszani, aztán csak megszólal a darab közben. Vagy mikor te ülsz be egy színházba, és nézőként szólal meg a telefonod? Egy másik színház bemutatóján történt ilyen velem. Szóval: figyelem! Nehogy félreértse a közönség: az esetnek, amit be fogunk mutatni, semmi köze napjainkhoz. *(Látja, hogy Casca teljesen kikapcsolja a telefonját)* Nyugodj meg, barátom. *(A közönség felé fordul, mint aki a függöny mögül leskelődi)* Nézd csak, már mindenki elfoglalta a helyét. *(Megszólal a gong)* Kezdünk. Ha még tovább késlekedünk, a közönség elkezd tapsolni. Ez is egy új divat a színházi világban... *(Másodjára is megszólal a gong)* Most menj ki. Azt a dolgot meg tedd le a kezedből a polcra. Vegyél legalább öt mély levegőt, aztán gyere vissza. Ne kalandozz el!

(Casca kimegy. A gong harmadszor is megszólal)

CASSIUS *(Egy, az asztalra helyezett rágalmazó levelet olvasgat, közben jelez a világosítószoba felé. A drámai fénnnyel együtt megszólal a kinti vihar hangja és ereje. Elkezd sorba tenni a leveleket. Casca késik. Dühös)* Hol marad ez az ember? Mielőbb itt kell lennie... Arra készülünk, hogy megváltoztassuk a

történelem menetét, de még mindig van köztünk valaki, aki nem érti, hogy milyen fontos ez! (*Meglátja, hogy Casca érkezik*) Hol maradtál, Casca szenátor?

CASCA (*Összeszedi magát*) Nem hallod, milyen vihar tombol? Mintha romokban heverne Róma. A tetők elrepülnek, a fák mindjárt kidőlnek. A Pompeius Színház bejáratánál vártam az eső végét. Ezért késtem, Cassius szenátor.

CASSIUS Ha villámok zúgnak, ha árvizek dúlnak, ha az utcákon oroszlánok is járkálnak, ezt a munkát be kell végeznünk, Casca. Mert annak az útnak a kockáit, amelyen holnap végigmegyünk, ma kell leraknunk. Nem szabad hiányosan építkeznünk. És ami még rosszabb: számunkra is egy-egy katasztrófába vezet ez a szent út. El kell temetnünk minden félelmünket.

CASCA Remélem, ez a gyors előkészület nem jelenti azt, hogy valamit elfelednénk. Hamar munka ritkán jó.

CASSIUS Már nincs elhamarkodott dolog itt. A nyíl már elrepült az íjról. Mindennek úgy kell történnie, ahogy előkészítettük. Ezeket a leveleket vidd el, és hagyd Brutus házában kertjénél. Ahogy eddig is tetted, anélkül, hogy elkapnának. Ne feledd, Brutus óvatosan viselkedik, és nem csatlakozik nyíltan a mozgalmunkhoz. Még bennem sem bízik néha, pedig a felesége, Portia révén sógorok vagyunk. Azonban a levelek, amikről azt gondolja, hogy a nép köréből érkeznek, meggyőzik majd, hogy csatlakozzon mozgalmunkhoz. Az embert, de különösen a politikusokat felbátorítja, ha úgy érzi, mögötte áll a nép. Minden biztonnyal a korábbi levelek az oka annak, hogy ma éjszaka a házában vár minket. Ezt se feledd, semmiképpen!

CASCA De nemcsak Brutus viselkedik óvatoskodóan. Te se mondtad ki világosan, hogy mit kellene tenni Brutusszal.

CASSIUS Hogy bizonyos legyek, azt szerettem volna, ha ő teszi meg az első lépést. Igaz, hogy köztársaságpárti, de nyíltan bálványozza Caesart. Ezek a levelek fontosak. Alaposan le kell törnünk a bizalmát Caesar irányába, és ezt azzal tudjuk elérni, hogy új szempontokat adunk neki, Casca.

CASCA Tudod jól, Cassius, hogy ebben a mozgalomban én betartok mindent. Minden parancs teljesülni fog, ahogyan eddig is teljesítettem. Bízhatok bennem. (*Elveszi a leveleket*) Csak álljon el ez az eső, hogy a víz ne tegye olvashatatlaná a leveleket. Az egyetlen nehézség, hogy ezeket olyan helyre rakjam, ahol nem fognak elázni. Ha nem a kert különböző helyeire szórom ezeket a leveleket,

akkor Brutus rájöhet, hogy ezt csupán azért teszik, hogy rátérítsék az útra. Ez az aggályom, Cassius.

CASSIUS Az, hogy átgondolod a részleteket, reménnyel tölt el, hogy nem lesz hiba a dolgunkkal.

CASCA Mikor és hol találkozunk, hogy Brutus házába menjünk?

CASSIUS Egyenesen hozzám jössz. Veszélyes lehet kint találkozni. Itt, a házunkban várunk. Éjfélkor indulunk Brutus házába, mikor Róma utcái már elcsöndesednek. Így lehetőséget adunk neki arra is, hogy elolvassa az összes levelet.

CASCA Rendben, Cassius. Azonban... Mintha összeszűkülne a szívem, és nem fogna az agyam. Ne hibáztass, ha azt mondom, félek.

CASSIUS Már miért hibáztatnálak? Magam is félek. Emberek vagyunk. A félelem emberi dolog. Kétségeim is vannak. Olyan dologra készülünk, amiről senki még csak nem is álmodik. Egyszerű dolog ez? Előkészíteni egy olyan ember meggyilkolását, mint Caesae? *(Mintha megijedne attól, amit mondott)* De inkább ne is beszéljünk most már erről. Még a falnak is füle van... Menj, ne késlekedj!

CASCA Rendben, Cassius.

(A két szenátor megöleli egymást. Casca, kezében a levélcsomaggal, lassú léptekkel kimegy)

II

Brutus háza

(Brutus készülődik.)

Rendbehozza a ruházatát. Ellenőrzi a sminkjét. Az asztal fiókjából egy maszkot vesz elő. A maszkon kétoldalt rögzítve egy gumi van, amivel az ember a fején tudja tartani. Felteszi. A maszkon mosolygó és rajongást tükröző arckifejezés van. Ezt a maszkot csak akkor veszi fel, amikor együtt van Caesarral. Úgy teszi fel a feje tetejére, mint egy szemüveget. Feláll, és megnézi magát az egész alakos tükörben. Tetszik neki, amit lát. Boldogan mosolyog. Akárcsak Cassius és Casca korábban, nem bír betelni a saját látványával)

BRUTUS *(A közönség fel)* Brutus szenátort fogom játszani ebben a darabban. Bizonyára látták kint a plakátokon a darab címét. A darab címe Brutusszal kezdődik: **Brutus, avagy Julius Caesar meggyilkolása**. Hadd ne folytassam: Brutus a darab főszerepe. Én pedig eddig ebben a színházban csak mellékszerepeket kaptam. Brutus szerepe tehát a számomra óriási szerencse. Ezt a lehetőséget ki kell használnom. A fejemben örült kérdések keringenek. Vajon ez a szerep egy új Brutus születésének lehetőségét is megadja-e annak a hősnek, akire a “Te is, fiam, Brutus?”-mondat miatt évszázadok óta egy gyilkosként emlékeznek? Brutus köztársaságpárti szenátor. És Caesar? Na de elég ebből. Mindent meg fogok tenni azért, hogy egy sikeres Brutust hozzak a színpadon. Figyeljék majd. A végén önök döntenek majd arról, hogy sikerült-e *(Meglátja Portiát az ajtóban. Amíg Brutus beszél, Portia mozdulatlan marad. Brutus a közönségnek)* Ez a fiatal asszony a feleségem, Portia. Cassius lánytestvérét játssza. Kizárólag ezért vették fel a színházunkba. Imádnivaló teremtés. Úgy mászkál mindenféle, mint valami kanca. Figyeljék meg a vággyal teli, nyitott ajkait! Azt a benyomást kelti, hogy majd sokat tesz azért, hogy a mennyországba repítsen. Azóta megőrjít, hogy megláttam. Azt gondolom, hogy Portia fel fog tűnni ezen a piacon. A rendezők, reklámosok és különösen a producerek, akik nézik a darabot, bizonyosan sok megbízást fognak adni Portiának. *(Jelez a világosítószoba felé, hogy változtassák a fényt. A vihar alábbhagyott. Az eső hangja is csitul. Brutus megfordul. Portia hátulról hirtelen megöleli Brutust)*

BRUTUS *(Megijed)* Ah!

PORTIA Róma legcsinosabb szenátora... Brutusom, drága férjem!

BRUTUS Jól megijesztettél, Portia. Azt hittem, villám csapott belém. Nézd, csitult a vihar. Az eső is mintha elállt volna. Az utcán sincs már annyi víz. Hallgassd! Az égből érkező félelmetes hangok helyét átvette a csönd.

PORTIA Embert próbáló éjszaka a mai.

BRUTUS Igen, különleges éjszakát élünk, szépséges feleségem.

PORTIA Rád gondoltam, Brutus, ahogy a természet felindult. Azt mondtam magamban, hogy milyen jó, hogy ez az ember az én férjem. Könyvet olvas, szépen beszél, ír, rajzol, mindenkit tisztel. Senkit se bánt. Hiánytalanul volt felnevelve. Örültem szeret engem. Egyetlen hibája, hogy Rómát még nálam is jobban szereti.

(Nevetnek)

BRUTUS Te is ilyen vagy, Portia. Szeretettel és tisztelettel vagy tele. Tudod, mit beszélnek, mit beszélj, hogyan öltözködj, hogyan viselkedj egy tömegben. Az, hogy jó barátom, Cassius lánytestvére vagy, egy másik jó oldala a dolognak. Röviden szólva, tökéletes családi nevelésed van, drágám.

PORTIA De tudod, hogy nem viselkedem mindig oly illendően. *(Nevetve)* Mondanád-e, hogy az ágyban is illedelmeskedően viselkedem?

BRUTUS Az más.

PORTIA Boldoggá tesz, hogy a tied vagyok, Brutus. Bár mikor felébredek, elszégyellem magam... *(Megint Brutus háta mögé kerül, a haját szagolgatja, hátulról megöleli. Ajka a nyakán vándorol)* Már egy hete nem szagolod meg a szeretődöt. A testem hiányolja az ajkaidat.

BRUTUS Lucius az ajtó előtt van, ugye?

PORTIA Hagyd most Luciust.

BRUTUS Hova megy, ha tudja, hogy vendégeim érkeznek? Nem láttad?

PORTIA A kertben, a fák szedegetett valamiket össze.

BRUTUS Mondtam neki, hogy ne menjen sehova az ajtóból. Tudja, hogy ma éjszaka két nagyon fontos vendégem érkezik.

PORTIA Na és ki az a két fontos vendég?

BRUTUS Két szenátor. Bátyád, Cassius, és Casca...

PORTIA Egy hónapja nem láttam a bátyámat. De nem hozzám jön, hanem hozzád. Nem elég neked, hogy a szenátusban találkoztok? Most már otthonra is hozod a munkádat? *(Megöleli)* Miért teszel úgy, mintha nem hallottad volna, amit az előbb mondtam?

BRUTUS Csak a prioritásaimat fejeztem ki. Mindannyiunk számára fontos éjszaka lesz ez.

PORTIA Nem hiányzom neked?

BRUTUS Micsoda kérdés ez? Tudod, mennyire szeretlek.

PORTIA Ha szeretsz, hogyhogy nem érsz hozzám már egy hete? A nagynéném mindig azt mondta, hogy “egy asszony a férje mindene kell legyen. A házasság egészsége ezen múlik.” Értsd már meg! Nagyon hiányzol nekem.

BRUTUS Az aggodalmak elnyomják az agyunkban a nemi vágyat, így kerül a előtérben a vágy nélkülség. Amit az utolsó időkben bennem látsz, az ez.

PORTIA Pedig nekem soha nem volt vágy nélküli időszakom az irányodba. Épp ellenkezőleg, nő bennem a vágy.

BRUTUS Nem volt? Igaz, amit mondasz?

PORTIA Nem, nem volt.

BRUTUS Talán volt, csak nekem nem tűnt fel. Mert a nők az asszonylét előnyeit élvezik. Úgy is tudnak tenni, mintha volna bennük vágy. Sőt, be is tudják csapni a férfiakat.

PORTIA *(Megöleli)* Soha nem csaptalak be ilyen formában, Brutus.

BRUTUS *(Távolodni próbál)* Lucius bármelyik pillanatban bejöhet.

PORTIA Ne táplálj belém félelmet a saját házukban. Menjünk be a szobánkba. Gyerünk, ne állj meg.

BRUTUS *(Ellenáll)* Mondtam, hogy vendégek jönnek.

PORTIA Azt mondtam, gyerünk!

BRUTUS (*Normális fény. A közönségnek*) De nehéz is éhesen a jóllakottat játszani! Mintha egy vad vulkánt néznék, amiből láva ömlik... (*Nevetve*) Már a normális életemben is úgy beszélek, mint egy Shakespeare-hős.

(*Újra drámai fény*)

PORTIA Az asszonyod vagyok, Brutus.

BRUTUS (*Megfogja a kezét.*) Fontos dolgunk van, Portia. Ne akard, hogy többet mondjak, mint amit kell. Olyan dolgokat élünk meg, amikről jobb, ha nem tudsz. A szenátorok talpon vannak.

PORTIA Engem most semmi nem érdekel, drágám. Egyetlen dolgon kívül... miért távolodtál el tőlem?

BRUTUS Kemény munkában vagyunk.

PORTIA (*Dühösen*) Minden nap ilyen sűrű? Már egy hete folyamatosan fontos dolgok történnek? (*Szomorúan*) Utánam érkezel a szobánkba. Elnyúlsz az ágyban, félsz hozzámérni. Aztán csak forgolódsz az ágyban. Egy idő után aztán hangtalanul kimész a szobából, és reggelig itt búslakodsz. Van valami, amit titkolsz előlem, Brutus?

BRUTUS Az ilyen kérdések bántóak.

PORTIA Ez mit jelent? Ha az asszonyod vagyok, jogom van mindent tudni.

BRUTUS Most már zárjuk le ezt a témát.

PORTIA Zárjuk le, mi? Mit titkolsz előlem?

BRUTUS (*Felemeli a hangját*) Most már fejezd be!

PORTIA (*Dühösen eltávolodik. Megáll, és Brutus szemébe néz*) Vagy egy másik nő van az életedben?

BRUTUS Mit beszélsz?

PORTIA Ne tegyél úgy, mintha nem értenéd. Válaszolj a kérdésekre! Azt kérdezem, hogy van-e másik nő az életedben.

BRUTUS (*Elgondolkozik*) Van-e nálad szebb és asszonyibb nő Rómában? Mondd csak! Csak akkor van jogod ilyen kérdést feltenni, ha van.

PORTIA (*Puhán*) Nem mondom, hogy nem tetszett a válaszod. Értesz a nők lelkéhez, Brutus. Tudod jól, hogy ezért választottalak téged.

BRUTUS Akkor ne tegyél fel ilyen kérdéseket nekem.

PORTIA Nagynéném mindig azt mondta: “Vonzó és szemrevaló nő vagy, Portia, a hatalmas Rómában sincs hozzád hasonló. Férjed, Brutus is imádattal szeret. De sose feledd: a szomszéd kertje mindig zöldebb.”

BRUTUS Mit akarsz mondani ezzel a példával, Portia?

PORTIA Nézz szét a környezetemben! Mennyi férfi van, aki olyan rosszlányokkal tölti az idejét, akit össze se lehet mérni a feleségével! Egyetlen férfiban se lehet megbízni. Mert a megcsalás a férfiak természetében rejlik.

(Lucius puha léptekkel érkezik az ajtóba, kezében egy kosárral.)

BRUTUS (*Évődve*) Már megint almát szedtél, Lucius?

LUCIUS (*Csatlakozik a viccelődéshez*) Igen, uram. Mintha direkt esett volna a kert minden végébe. A vihar és az eső ellenére egy-kettő kivételével mindegyik száraz maradt. Ezért nehéz is volt összegyűjtenem őket. Ha jól számoltam, huszonkét darab... Ha egy könyvbe gyűjtenénk a múlt heti termést, jó vastag mű kerekedne belőle. *(Az asztalra teszi, majd kifele indul)*

BRUTUS Állj! Várj. Mondandóm van a számodra.

LUCIUS Igen, uram. *(Megáll az ajtó mellett.)*

BRUTUS (*Halkan*) Ne légy velem igazságtalan, Portia. Miután elmennek a vendégeim, hosszan tudunk majd ezekről beszélni. Különben sem tart sokáig a találkozó. *(A fülébe súgja)* Mindkettőnk számára hosszú lesz ez az éjszaka.

PORTIA (*Mintha megnyugodott volna*) Rendben, szerelmem. Várni fogom az érkezések. Még valamit mondani szeretnék, de ne haragudj meg. Néha aggódom, hogy nélküled maradok. Ezért féltékenységi rohamaim támadnak. Gondolni se akarok ilyesmire. Ha valami történne veled, nem tudnék tovább élni, Brutus.

BRUTUS Jelenleg nem kell ilyesmitől tartanod. De a halál egyszer mindenkit utolér. A legjobb, ha úgy élün, hogy előre elfogadjuk a halált. Bármilyen lehetséges helyzetben könnyebb lesz így a helyzetünk.

PORTIA Van valami, amiben segíthetek?

BRUTUS Nem, drágám. A vendégeknek bort és gyümölcsöt fogunk felszolgálni. Ezt pedig Lucius csinálja a legjobban, mint tudod.

LUCIUS Mindent előkészítettem, uram. A bor húsz éves. Különleges alkalmakra tette félre. A kupák is kifényesítve. A szárított gyümölcsök megmelegítve, a frisseket most szedtük. Nem fog csalódni.

BRUTUS Köszönöm, Lucius.

PORTIA Jó munkát, szerelmem. Üdvözetem a bátyámnak. Néha ránk is szánjon egy kis időt. Az ország dolgai úgymint megvárják.

BRUTUS Átadom.

PORTIA *(Kifele menet Luciushoz fordul)* Ha kell valami, szólj, Lucius.

LUCIUS Ahogy parancsolja, asszonyom.

(Portia kimegy.)

BRUTUS *(Kivesz egy levelet a kosárból. Lucius fele nyújtja)* Na, olvasd ezt fel, Lucius. Szép lassan, sietség nélkül.

LUCIUS *(Elveszi a levelet, és olvassa)* Tisztelet szenátorom, Brutus! Az alábbi sorokat úgy írom, ahogy gondolom, és teljes barátsággal fordulok önhöz. Biztos vagyok benne, hogy meg fog érteni, mert ön egy okos és hosszú távon tervező ember. Figyelemmel követem, ahogy teljes erejéből dolgozik a népért, különösen a legszegényebbek és a közepesen élők érdekében. Én egy kiskeredő vagyok. Tudjuk, hogy mindig értünk, nem pedig a tehetősekért dolgozik és mond tüzes beszédeket. A köztársaság védelme és fejlesztése érdekében tett lépései még inkább önhöz kötnek minket. A kereskedők általános vélekedése az, hogy még előrébb lépve szolgáljon. Kérjük, lépjen előre! Soraimat azzal zárom, hogy mindig maga mögött leszünk. Mély tisztelettel kérem önt, uram, hogy csapjon az asztalra az érdekünkben. Minden jót, legyen velünk! Aláírás: egy honfitárs.

BRUTUS Felolvasnád a következő levelet is, Lucius?

LUCIUS Ahogy parancsolja, uram. *(Elveszi a következő levelet, és felolvassa.)* Tisztelt Marcus Brutus! Be kell vallanom, szomorú vagyok azzal kell kezdeni soraimat, hogy egy korábbi, szomorú esetre emlékeztetem önt. Tisztelet Brutus!

Emlékezhet arra, hogy világszép anyja és tisztelt apja a múltban híresen jó házasságban éltek. Olyan családot alkottak Romában, amelyet mindenki a házasság szimbólumaként emlegetett. Egészen addig, amíg Caesar, egyik hadjáratából visszatérve győzelmi vacsorára hívta a város előkelőit... A markonyi érkező között apád is jelen volt. A mulatság reggelig tartott. Ezalatt Caesar folyamatosan részletezte a győztes hadjárat eseményeit, és a kupákat Caesar győzelmének ünneplésére emelték. Az ünnepély reggel felé ért véget. Voltak, akik még maradtak, voltak, akik elindultak hazafelé. Amikor hazaérkezett, anyjával együtt várták. Apja részeg volt, és folyamatosan mondogatta, hogy Caesar milyen nagy ember, nagy katona, és amíg ő van, addig Róma nagy marad. Anyjával együtt nagy nehezen a szobájába vitték. Segítettek neki levetkőzni, és befeküdni az ágyba. Nehezen vette a levegőt. Ön pedig, kedves Brutus, saját szobádban feküdt az ágyába. Már épp elaludtál volna, amikor anyád sikolya törte meg a csendet. Felfutott. Anyja azt kiáltotta, hogy apja meghalt... *(Elhallgat)*

BRUTUS Mi az? Miért hallgattál el, Lucius? Ezeket tudjuk. Folytasd!

LUCIUS Másnap Caesar eljött önökhöz, hogy anyjának és önnek személyesen nyilvánítson részvétet. Apja temetése a hagyományoknak megfelelően folyt le. De Caesar továbbra is látogatta önöket. Egy idő után pedig anyja Caesarral kezdett el élni. Meg kell írjam ezt, kedves Brutus, meg kell értenie. Valójában tudja is. Az anyja Caesar szeretője lett – akárcsak annyi más nő korábban... De nem tartott nagyon sokáig ez az együttlét. A kegyetlen Caesar az ön anyját is otthagya, hogy más nőknél keressen gyönyöröket... *(Félbehagyja.)*

BRUTUS Folytasd. Fejezd be a levelet, Lucius...

LUCIUS Drága szenátorom! Kérem, ne vegye zokon, hogy újra elbeszéltem önnek a történeteket, amiket ismer. Bizonyos dolgokat szeretnék megismertetni önnek, amelyek eddig elkerülték a figyelmet. Az ön apja halálára az orvosok azt mondták, hogy mérgezés történt. Állítólag ételmérgezésről volt szó. Kérdezem öntől, Brutus, ha ez ételmérgezés volt, akkor miért kizárólag az ön apja halt meg? Azon az éjszakán az a sok vendég nem ugyanazt az ételt ette-e? Mindenki, ön is tudja, mennyire odavan Caesar a szép nőkért. Azt is mindenki tudja, hogy Caesarnak nagyon tetszett az ön anyja, már azelőtt is, hogy apja meghalt volna. Ebben a helyzetben hogyan értékeli, hogy Caesar a vigasztalás kifogásával rendszeresen járt önöknél, és végül elcsábította a nagy bánatban lévő anyját? A következőket se feledje, Brutus: Caesar olyan karakter, aki mindenre csinál egy

előzetes tervet, mielőtt megszerzi. Azt akartam, hogy tudja. Szeretettel és tisztelettel üdvözlöm, kedves Brutus. Aláírás: egy római barát...

(Egy darabig csendben vannak)

LUCIUS Olvassam a következő levelet, uram?

BRUTUS Majd én megnézem, Lucius. Köszönöm szépen. Ne menj sehova a kapuból.

(Lucius hangtalanul kimegy. Brutus csodálkozik. A fény átvált normálisra)

BRUTUS *(A közönségnek)* Ez most mi? Nem mond ki semmit, csak kérdéseket tesz fel, amiken el kell gondolkozni. Nincs értelme elhamletesedni. A világ legjobb írójának, Shakespeare-nek vajon elkerülte a figyelmét ez a tény, amikor a *Julius Caesart* írta? Vagy talán ezt a figyelemre méltó tény a *Hamletben* használta volna fel, amelyet egy évre rá írt?

(A színpad elsötétül, aztán újra megvilágítják. Brutus a leveleket olvassa. Nyugtalan. Lucius a kapuban áll. Brutus anyja, Servilius érkezik.)

SERVILIUS *(Szép, magabiztos és hatásos)* Jó éjt, Lucius.

LUCIUS *(Tisztelettel áll fel)* Jó éjt, úrnő.

SERVILIUS Itthon van a fiam?

LUCIUS Igen, úrnő, parancsoljon.

SERVILIUS Nem. Menj és jelentsd érkezésem. Ha nem elfoglalt, bemegyek. Ha elfoglalt, Portiához megyek, amíg ideje lesz.

LUCIUS Rendben. *(Bemegy.)* Uram!

BRUTUS *(Miközben feláll)* Megérkeztek?

LUCIUS Nem, uram. Anyja, Serviliusasszony érkezett, uram.

BRUTUS Anyám?

LUCIUS Azt mondta, ha most nem alkalmas, akkor Portiához megy.

BRUTUS *(Nem várja meg Luciust, ajtót nyit.)* Gyere be, anyukám. *(Megcsókolja.)* Isten hozott!

SERVILIUS Jó éjt, Brutus.

LUCIUS Parancsol valamit, asszonyom?

SERVILIUS Nem köszönöm.

BRUTUS Szólj, ha megérkeznek a vendégeim. Anyám nem zavar.

LUCIUS Rendben, uram. (*Kimegy*)

SERVILIUS Kik a vendégeid, Brutus?

BRUTUS Két szenátor.

SERVILIUS Kíváncsivá tettél. Megmondod a nevüket?

BRUTUS Cassius és Casca...

SERVILIUSÓ, ez a Cassius. A sógorod. Caesar sosem szerette. Mindig azt mondta, hogy áruló lelkű és megbízhatatlan. Cassius mindig féltékeny volt Caesarra. Azt gondolja, jogtalanul van félreállítva. Egyenlőek voltak, de Caesar lépett előbbre. Cascáról is hallottam már: ha jól tudom, heves köztársaságpárti.

BRUTUS Cassius okos ember, anyám.

SERVILIUS Nem is mondtam, hogy buta. Hamarosan éjfél. Mit akarnak ilyen későn?

BRUTUS De hisz te is most jöttél, anyám.

SERVILIUSEz a ház a fiamé. Bármikor, bármely órában idejöhetek, vagy nem így van?

BRUTUS Kétséged volna ebben, anyám? Azt akartuk, hogy mindig velünk legyél, te nem egyeztél bele. Mindig azt akartam, hogy veled osszam meg házamat.

SERVILIUS Nem lett volna helyes. Nem szabad egy házban két embernek parancsolnia. Az én szempontomból helyesebb, ha külön lakunk. Nem válaszoltál a kérdésekre.

BRUTUS A holnapi szavazásról fogunk beszélni. Megvitatjuk, hogy mit kell tennünk.

SERVILIUS Ilyen kései órán?

BRUTUS Mi természetesebb annál, ha a szövetséges emberek időnként összegyűlnek, hogy megbeszéljék a helyzetet, anyám? Az ilyen találkozók segítenek, hogy az emberek ne tegyenek helytelen dolgot. Mi a gond, anyám? Engem az izgat inkább, hogy te miért keltél útra, és jöttél hozzám; különösen egy ilyen viharos és esős éjszakán, amikor minden a feje tetején áll.

SERVILIUS Megnyugodott már odakint az idő, Brutus. Egyébként ha úgy maradt volna, akkor is eljöttem volna. Már régóta akartam jönni, de sosem jött össze. Ma késő délután elaludtam, a mennydörgésre és viharra ébredtem. Jó is, hogy felébredtem: izzasztó rémálmaim voltak. Megvártam, míg kicsit lenyugszik az idő, és siettem hozzád. Apád fontos figyelmeztetését hoztam.

BRUTUS Apámét? Miféle figyelmeztetés? Miről beszélsz, anyám?

SERVILIUSÉjszakánként nem tudsz aludni. Rémálmokat látsz.

BRUTUS Ezeket meg honnan veszed?

SERVILIUSApád ma folyamatosan azt mondogatta, hogy “Figyelmeztess Brutust. Ne térjen rossz útra”. Portia is ugyanezt gondolja.

BRUTUS (*Csodálkozva*) Portiával mikor találkoztatok, anyám?

SERVILIUSApád mellett volt. Feketébe volt öltözve. “Nem akarok özvegyé válni” – mondta. Azt hiszem, Portia is aggódik érted.

BRUTUS (*Mosolyog*) Igen, aggódik. Azt hiszi, más nővel van viszonyom. Az utóbbi időben nem tudok vele foglalkozni. Portia ezt úgy értelmezi, hogy más nővel foglalkozom. Az ilyen félreértések valójában nagyon rosszul esnek.

SERVILIUSNe titkolj előlem semmit. Tudom, hogy nem szereted, sőt utálsz Caesar, fiam. Soha nem bocsátottad meg, és nem is fogod megbocsátani, hogy elhagyott engem, fiam. Ezt megértem. De ha valami rosszba keveredsz, azt Caesar nem fogja megbocsátani neked. Nem szabad azt látnia, hogy ellene szegülsz. Nem mondom, hogy ne gyűlöld – de légy óvatos. Senki nem ismeri nálam jobban Caesart. Kegyetlen ember.

BRUTUS Nézd, anyám, nyugodt lehetsz. Caesar bízik bennem. Mert nem tudja, hogy gyűlölöm, épp ellenkezőleg: azt gondolja, hogy szeretem és tisztetem. Azt is tudja, hogy nincsenek politikai ambícióim. És nemcsak ő, sokan mások is azt gondolják, hogy csodálom Caesart, mert magamba temettem a gyűlöletet.

Érthető így? (*Kiveszi a levelek közül azt, amelyik az apja haláláról szól.*) Rátudsz nézni erre a levélre, anyám?

SERVILIUS (*Gyorsan elolvassa a levelet.*) Ezt ki írta és miért?

BRUTUS Szerinted, anyám?

SERVILIUS Egyértelmű, hogy olyasvalaki írta, aki azt akarja, hogy igencsak gyűlöld Caesart. Valakik nyíltan provokálnak. Nézd, Brutus, apád az utolsó időkben amúgy is beteg volt. Zihált már egy aprócska séta után is. Nem tudott lépcsőzni. Mindig mondogatta, hogy fáj a mellkasa, ha kicsit is elfáradt. Nem emlékszel ezekre? Én sem voltam ott a mulatságon, így senki sem volt, aki megállítsa az evésben. Azon az éjjel átlépte a határt az ételben és az italban. És akkor éjjel vesztettük el őt. Ne keress vétkest! Igen, Caesarnak én is tetszettem, mint minden szép asszony. Ezt nyíltan kimondta nekem akkor is, amikor még házas voltam. De én ragaszkodtam apádhoz. Úgy tettem, mintha nem érteném. Apád hirtelen elvesztése viszont összetört. Olyan voltam, mint akinek karját-szárnyát törték. Caesar odafigyelt rám. Tudod jól. Nem tudtam nemet mondani. Egy darabig jól ment a kapcsolatunk. De nem tudtam teljes értelmében eggyé válni vele. Valahogy nem tudtam elfogadni apád halálát. Caesarnak pedig feltűnt ez. Hiába nincs ezen a világon, Caesar nem hajlandó semmilyen férfival vetélkedni. Olyan ember, aki soha nem fogadja el semmiben a második helyet. Így aztán együtt után nem foglalkozott velem. Ne nyissuk fel ezeket a sebeket, Brutus. A lényeg nem úgy történt, ahogy ebben a levélben van megírva. Azért mondtam ezeket el, hogy tudd. Azért is jöttem ide, mert aggódom, hogy Caesarral szemben akarsz valamit tenni, Brutus. Érzem ezt.

BRUTUS Hogy tudsz ebben ilyen biztos lenni, anyám? Jósno vagy talán?

SERVILIUS (*A fény megint normálisra vált. A közönséghez.*) Érdekes emberek az írók. A műveikben általában saját személyes tapasztalataikat és az általuk ismert karaktereket használják fel. Amikor engem kitalált, Cücenogluis egy általa megélt helyzetet használt fel: írónk munkanélküli volt és nem volt pénze. Lányának, aki egy másik városban tanult, pénzt kellett küldenie. Reggelig forgolódott az ágyában. Anyja, aki szintén egy másik városban lakott, reggel telefonált, hogy pénzt küldött neki. "Honnan tudad, hogy pénz nélkül maradtam?" – kérdezte az író. "Reggelig forgolódtál az ágyadban. Az anyák érzik az ilyet, fiam" – válaszolta az anyja.

BRUTUS (*Újra drámai fények*) Kérdeztem valamit, anyám. Nem válaszoltál. Honnan vagy biztos abban, hogy gondjaim vannak?

SERVILIUS Az anyák érzik az ilyet, fiam.

BRUTUS Nyugodj meg, anyám. Nem vagyok semmi olyasmiben, amivel veszélybe sodornám magam.

SERVILIUS Caesar erős, Brutus. És mögötte áll egy erős hadsereg. Győzelemmel teli a múltja. Van-e, aki nem tudná, hogy mikor ügyvéd volt, micsoda háborút indított a korrump államférfiak ellen? Sosem engedte meg, hogy megbocsáttasson a megbüntetetteknek. És sosem tetszett neki, ha akár csak egy kis mozgolódás is volt a rend ellen. Avagy nem ő hódította-e meg Galliát, és terjesztette ki Róma határait az Atlanti-óceánig? És ki hódította meg először Britanniát Rómának? Ne csodálkozz a kevélységén: egy ilyen múlt után ez még kevés önszeretetet is. Légy jóban vele, és ne csinálj semmit, ami elszomorítana. Rendben?

BRUTUS Értelek, anyám. (*Bár nem teljesen ért egyet, de*) Köszönöm a figyelmeztetésedet. Nálunk maradsz éjszakára?

SERVILIUS Csak a saját ágymban tudok elaludni. Egyébként is napok óta fáradt és álmatlan vagyok, Brutus. Most, hogy figyelmeztettelek, megnyugodtam. Indulok.

BRUTUS Portiával nem beszélsz?

SERVILIUS Otthon kell legyek, mielőtt még kihaltabbakká válnának az utcák. A lehető legrövidebb időn belül újra eljövök. (*Megcsókolja Brutust*) Add át üdvözetem Portiának. Jó éjszakát, kicsim!

BRUTUS Viszlát, anyám.

SERVILIUS Ne feledd, amiket mondtam, fiam...

BRUTUS Nem feledem, anyám.

(*Serviliuskimegy, Brutus kikíséri. A színpad elsötétedik, majd újra kivilágosodik.*)

BRUTUS (*A közönséghez*) Nem szabad megakasztani a darab folyását. (*Bekiált a kulisszába.*) Jöjjön már Cassius és Cassa.

(Dráma fény. Cassius és Casca érkezik.)

LUCIUS Isten hozta önöket!

CASSIUS Üdv!

CASCA Üdv!

LUCIUS *(Ajtót nyit.)* Megérkeztek, uram.

BRUTUS Parancsoljatok, barátaim, isten hozott benneteket!

CASSIUS Üdv, Brutus.

CASCA Üdv.

CASSIUS Tudatosan késtünk, Brutus. Megvártuk, amíg senki nem lesz az utcákon.

BRUTUS Jól tettétek. Foglaljatok helyet, ahol jólesik. Van egy húsz éves borom, apámtól maradt. A legjobb vendégeket vártam hozzá – nektek szánom.

CASSIUS A bor oldja a feszültséget.

CASCA Jó ihlető, ha az ember nem részegül le.

BRUTUS Mielőtt elfelejteném, Cassius:Portia üdvözl. Azt üzeni, hogy az állam dolgai mellett szakíts rá is egy kis időt.

CASSIUS Jogosan mondja. Essünk túl ezen a munkán, aztán találkozunk, egyben meg is ünnepeljük a munkát.

BRUTUS Ez most már igen fontossá vált – máskülönben nem szabadulunk az asszonyok sürgetésétől. *(Luciushoz)* na, gyermekem, mutasd meg a tehetségedet!

LUCIUS Ahogy parancsolja, uram! *(Kimegy.)*

BRUTUS Nem is tudom, hol kezdjük.

CASSIUS Nem rohanunk sehova. Igyunk egy-két kortyot előbb.

CASCA Senki ne menjen se ki, se be.

CASSIUS A beszélgetésünket ne szakítsa félbe semmi, mert életünk legfontosabb döntése előtt állunk. A legrosszabb dolog a határozatlanság.

BRUTUS Rendben, barátaim.

(Lucius érkezik, kezében hatalmas tál. Az asztalra helyez róla mindent. Nagy nehezen kinyitja a hatalmas borosüveget. Először saját magának tölt, és lassan iszik.)

LUCIUS Alkalmas az ivásra, uram.

BRUTUS Köszönöm, Lucius.

(Lucius megtölti a többi kupát, és ki akarja osztani őket.)

BRUTUS *(Megakadályozza)*Most már kimehetsz.

LUCIUS Ahog parancsolja. Elég, ha nyitja az ajtót, és szólít, uram.

(Lucius tisztelettel megy ki, viszi a saját kupáját is. Becsukja az ajtót. Brutus feláll, és tesz a vendégeknek a szárított és friss gyümölcsökből, aztán magának is szed. Ezután kiosztja a kupákat. Ezután mindenki magának tölt, amikor akar. A rendezőnek meg kell akadályoznia, hogy teljesen berúgjanak: ez a három ember másnap egy komoly akcióra készül.)

BRUTUS Isten hozott titeket még egyszer, drága barátaim.

(A többiek felállnak.)

CASSIUS Üdv néked, kedves Brutus!

CASSA Üdv!

BRUTUS Egészségetekre!

CASSIUS Egészségedre, barátom.

CASCA Egészségedre.

(Mindannyian leülnek.)

CASSIUS Nem túlzok, ha azt mondom, még nem ittam ilyen finom bort, Brutus.

CASCA A számból vetted ki a szót, Cassius. Valóban különleges íze van.

BRUTUS Egészségetekre, barátaim.

CASCA Ha megengeded, Brutus, elmondanék egy esetet, amit a saját szememmel láttam.

BRUTUS Kérlek, Casca szenátor. Parancsolj.

CASCA Két nappal ezelőtt a vásár előtt mentem el. Tudjátok, van ott egy kávézó. Annak ellenére, hogy még csak március volt, egy hét-nyolc fős csoport a kinti székeken ült, és nagy hangon beszélgettek. Én rögtön leültem a mögöttük levő asztalhoz. Akaratlanul is fültanúja voltam a beszélgetésüknek. Rólad beszéltek, kedves testvérem. “Brutus tökéletes egy ember” – mondogatták. A nép közül voltak, olyan emberek, akiket én nem ismerek, és nem tűnt fel nekik a jelenlétem.

BRUTUS Köszönöm! Egyértelmű, hogy öröm ilyen dolgokat hallani. Egy csomó embertől leveleket is kapok. Különösen az elmúlt egy hétben, kétszáznál is több levelet kapok. Csak ma huszonkét levél, ha nem tévedek.

(Cassius és Casca egymásra néznek.)

CASSIUS Én is az egyik olyan ember vagyok, aki tudja, hogy a nép mennyire szeret téged, Brutus. Nagyon büszke lehetsz magadra, barátom.

BRUTUS *(Mosolyog)* Nézzétek, vajon kik dobhatták be ezeket a leveleket a kertembe? Mit mondtok, kik lehetnek, akik ezeket a hízelgő leveleket írták? Aláírás: egy honfitárs. Aláírás: egy kereskedő. Aláírás: egy a nép közül. Feltűnt? Senki nem írja alá a levelét. Nem érdekes ez szerintetek?

CASSIUS *(Gyanakvóan.)* Nem értem.

BRUTUS Nincs itt mit nem érteni. Nem szabad túl komolyan venni a népet, barátaim. Ez a tömeg, amire azt mondjátok, hogy nép, még annak sem meri aláírni a levelet, akiért rajong. Mindig azt támogatják, aki az élen jár, vagy úgy tűnik, mintha élen járna. És ami még rosszabb: ha hasznot látnak benne, a jogtalanság ellen sem lépnek fel.

CASSIUS Azt mondod, nem vádolnak?

BRUTUS Lehetséges-e egyáltalán? A legnagyobb aggodalmuk, hogy meglegyen a munkájuk. Ez az aggodalom megbénítja őket.

CASCA Tehát azt mondod, hogy a nép egy mozdulatlan tömeg.

BRUTUS Nem. Néha nagyon is mozgékonyak. Például három fillérért annyit ütnek, amennyit csak bírnak. Azért is gyorsan megmozdulnak, hogy hízelgéssel elérjenek új határozatokat, ha valami akadályt látnak maguk előtt. Érdekes filozófiájuk van. Mindig jobb ma egy veréb, mint holnap egy tüzök. Azaz:

tudják, hogyan kell kockázat nélkül elfogadni azt, amivel rendelkeznek. Röviden szólva: ennek a csalafinta, gyáva és primitív rétegnek a szeretete egyáltalán nem izgat.

CASSIUS De ezeken kívül vannak mások is. Azok, akik kockáztatják az életüket, és minden időben a küzdelmet választják. Vagy tévednék?

BRUTUS Biztos, hogy vannak. De ezek mindig egy maroknyi kisebbség. Ha így vagy úgy, de a küzdelemben ez a kisebbség nyer, akkor a tömeg, akiket népnek neveztek, megváltoztatja álláspontját, és melléjük áll. Lássunk munkához, barátaim. Ezeket majd még később átbeszéljük. Holnap számunkra és Róma számára is nagyon fontos nap elé nézünk. Szavazás lesz, és Caesar haláláig egyedüli vezetővé válik. Mi, köztársaságiak, mit tegyünk? Mit kell tennünk? Felkészültél ebben a témában, van-e erre válaszod, Cassius?

CASSIUS Igen, van.

BRUTUS És nekem miért nincs tudomásom a fejleményekről?

CASSIUS Ebben a helyzetben egyébként is nyíltan kell beszélnünk, Brutus. Az, hogy Caesar kedvel téged, a többieket óvatosságra készítette. De valójában mindannyian úgy gondoljuk, hogy együtt kell cselekednünk veled.

BRUTUS Kik ezek a mindannyian?

CASSIUS A biztosan velünk tartók száma hatvanhárom szenátor, testvérem. Ezenkívül van még egy szenátor, aki ugyanúgy gondolkozik, mint mi; de ő idős és beteg. Ő csak a gondolataival lesz velünk.

BRUTUS Ez szép nagy szám. Hogyan győztétek meg őket?

CASSIUS Emlékezhetsz, hogy egy szenátusi küldöttség meglátogatta Caesart a Venus Genetrix templomban, hogy kihirdesse neki az új tiszteletbeli címeit. És mit tett Caesar? Az érkező küldöttséget nem felállva, hanem ülve fogadta. Ez sokak számára volt visszatetsző. “Ez az ember fennhéjázó és gögös, hát még ha elnöknek választanánk, vajon hogyan viselkedne?” – mondogatták. Ez a magas szám is ezeknek a véleményeknek köszönhető.

BRUTUS Elég-e ilyen véleményeket hallaniuk? Azt várjátok, hogy Caesar majd lemond az előjogairól csak azért, mert ezt akarjátok?

CASSIUS Bizonyos, hogy nem elég. Azután akartunk végleges döntést hozni, hogy te is meggyőződtél, Brutus.

BRUTUS (*Mosolyog*) Nos, és meg lettem győzve?

CASSIUS Ezért vagyunk itt.

BRUTUS Ha most itt elhatározunk valamit, ezek az emberek mind mellénk állnak?

CASCA Biztosan.

BRUTUS (*A fény megváltozik. A közönséghez*) Észreveszitek? Az előbb is ezt mondta. Annak ellenére, hogy a sógorom, óvatoskodik és rám akarja hárítani a felelősséget. De nem látja, hogy ha az akciónk sikertelenül végződik, akkor ez az óvatos viselkedés nem fogja őt megmenteni. Nem maradt már idő. Most már az élre kell állnom, és vezetnem ezt a munkát. De ezzel nem szabad megbántanom anyámat, és azt az érzést keltenem benne, hogy utálok őt. Nem lehet eltekinteni a Caesarral kapcsolatos személyes érzelmeimtől, de kívülről az egészet a politikai dimenzió belül kell tartanom. (*Jelez, és a fény megint drámaira vált.*) Beszéljünk nyíltabban. Először is, fogadjuk el, hogy Caesar nagy ember. Egy hős. Nem vált korrupttá, őszinte, és soha nem védte a korrupciót. Ezenkívül olyan ember, aki mindig odafigyelt arra, hogy a társadalmi szabályokat betartság. Bízok magában. Bátor. Ezek a pozitív oldalai. Gyengeségei is vannak, például a nők iránti túlzott vonzalma. Ezenkívül gögőssége és túlzott önszeretete is gyengeség. De ezek a jelenben nem okoznak veszélyt. Az, hogy babérkoszorúból koronát készített magának, hogy ne látsszon a kopaszsága, talán inkább egy nevetnivaló emberi dráma. De ha az okokat nézzük, ezek olyan hiányosságokat mutatnak, amik miatt a hatalmat mindenáron meg akarja ragadni. Kleopatrával való kapcsolata során szarvascsontból és lóürülékből készített krémmel kente a fejét, hogy ne hulljon a haja – ez mutatja, hogy mennyire súlyosan érinti ez a téma. De ezek közül egyik se olyan dolog, ami minket, köztársaságpartiakat érdekel. Tehát röviden szólva, a gyengeségeitől el lehet tekinteni. Azaz Caesart nem lehet vádolni azokért, amiket eddig tett.

CASSIUS (*Hirtelen reménytelenné válik.*) Akkor mit tegyünk? Hogyan indokoljuk, hogy igazunk van?

BRUTUS Igen, jelenleg így van, de ha holnap megválasztják, nem egyszerűen csak beül egy székbe!

CASSIUS Nem értem.

BRUTUS Akkor minden szó, amit kiejt, törvénné válik, és Caesar egy abszolút vezetővé válik. Az abszolút vezetőség még a leghumanistább emberből is kihozza a zsarnokot, és minden lehetőséget magában rejt. Az abszolút hatalom a legveszélyesebb dolgok csúcsa. A legnyugodtabb és legerkölcösebb ember is

kifordul magából, ha abszolút hatalmat szerez. Röviden szólva: az abszolút hatalom bármelyik embert tönkreteszi.

CASSIUS Lehet, hogy Caesar nem törik bele. Ezt hogy tudnánk most megmondani?

BRUTUS Caesar nemcsak hogy nem humanisra, de nem is a legerkölcösebb ember, és nincs is annyi pozitív vonása. Egy szóval szólva: ambíciózus ember. Ha egyedül lesz abszolút hatalma, Caesar alaposan ki fog fordulni önmagából. Ezenfelül ez egy olyan erő, amit nem kellene kipróbálni.

CASSIUS Ugyanúgy gondolkozunk, Brutus. Ezenfelül a nagy tömegek hatalomimádatát se feledjük. Nem fogja tán ezt az imádatot jogosultságnak látni rövid időn belül?

CASCA Ebben nem lesz késedelme Caesarnak. Egy idő után Róma népének szegény és nincstelen rétegei hozzá fogják kötni a jobb élet iránti reményüket. Akkor pedig azok a gyengeségek, amiket ma elnézünk, komoly nyomássá válnak majd a társadalmon.

BRUTUS Barátaim! Én szeretem Caesart, de Rómát még jobban szeretem.

CASSIUS Azaz?

BRUTUS Nem dönthetünk máshogy. Egyetlen, ambíciózus ember ajkai közül érkező parancsokkal nem kívánom irányíttatni magam. Ez a szerencsétlen és magát csalafintának gondoló nép sem érdemli meg, hogy egyetlen ember uralkodjon rajtuk.

CASSIUS Mindannyian látjuk, hogy így van.

CASCA De elég-e látni ezt?

BRUTUS Bizonyosan nem.

CASSIUS Akkor mit kell tenni?

BRUTUS Meg kell akadályozni, hogy Caesar egyedül vezessen.

CASSIUS Meg tudjuk ezt akadályozni a holnapi szavazáson a szenátusban? Lehetséges ez, Brutus?

BRUTUS Bizonyos, hogy lehetetlen. Meg lesz választva. *(Jelez, hogy változzon a fény)* Amikor az előadásra készültem, találtam egy Bakunyin-idézetet: "Add meg a leghevesebb forradalmárnak az abszolút hatalmat, és egy éven belül rosszabb lesz, mint a cár." Egyetlen út maradt a számunkra.

CASSIUS *(A közönséghez)* Én is sokat gondolkoztam ezen a témán. Ha Hitlert meg lehetett volna ölni még az elején, vajon elpusztult volna annyi millió ember a népiirtásokban és háborúkban? *(Jelez, a fény ismét drámaira vált.)*

CASSIUS Mit kell tennünk, Brutus?

BRUTUS *(Egy darabig hallgat)* Meg kell ölni! Igen, Caesart meg kell ölni!

CASSIUS Ezt még senki nem mondta ki, de jó néhány köztársaságpárti fejében már megszületett ez a gondolat. Ebben biztos lehetsz, barátom. Mikor kell megtenni?

BRUTUS A holnapi szavazás előtt. Miért? Mert sokkal nehezebb lesz Caesart ártalmatlanná tenni, miután beült a székbe.

CASSIUS (*Mély lélegzetet vesz, mint aki ezzel próbálja a felelősséget lerázni magáról.*) Hogy csináljuk, Brutus?

BRUTUS Az ilyen helyzetekben a legegyszerűbb módszer megmérgezni az embert. De a jelen helyzet és idő nem alkalmas erre. Egyetlen utunk marad: a merénylet.

CASCA Ki lehet az, aki megteszi ezt?

BRUTUS Ilyen dolgot nem lehet egyetlen emberre bízni. Ne feledjük, hogy Caesar sportol és nagyon jó birkózó. És mindig van mellette egy őr, aki katona. Nem bízhatjuk a sorsra ezt a dolgot.

CASSIUS Tehát több embernek kell megtennie?

BRUTUS Közös akciónak kell lennie. Amit egy kés nem tud megtenni, azt többnek kell véghez vinnie. Az idős és beteg, de mellettünk álló szenátoron kívül mindenkinek csatlakoznia kell. A jövő generációk számára jó példát nyújtunk majd. "A köztársaságot csak karddal lehet megvédeni, nem pedig szócsépléssel." Ezt a tanácsot a jövőben talán fel is lehet írni Róma különböző helyszínein.

CASSIUS (*Megnyugodva.*) Mi legyen a helyszín?

CASCA És az időpont? BRUTUS Mint tudjátok, Caesar minden hajnalban sétálni megy. A sétálópark a legalkalmasabb helyszín. A legnagyobb kérdés itt az, hogy a barátaink úgy gyűljenek össze, hogy ne látszódjanak. Ezt a feladatot rád bírom, Casca.

CASCAMindenkit informálok, miután távozzunk innen. Ebben a kérdésben nem kell aggódnom. Ruhájuk alatt pedig ott lesznek a tőrök.

CASSIUS Egyébként is jó néhány barátunk részt vesz a reggeli sétákon, Brutus. Ha nem is teljesen helyes, én is csatlakozom. Ezúttal a bejáratnál találkozunk, mielőtt felkel a nap.

CASCA A mieink készne fognak állni, testvérem.

BRUTUS Akkor nincs gond. Mindenki legyen készen a parkban, mielőtt Caesar odaérne, különböző helyeken. (*A közönséghez*) Az írónak kiváló ötlete van arra, hogy itt ne kelljen majd sok embernek látszódnia. Meglátjuk, tetszik-e majd? (*A drámai fény elalszik.*) Mint tudjátok, Caesar egyedül szeret sétálni, hosszú léptei vannak. A katonai őr valamivel mögötte van. Amikor a parkban hozzánk

érmajd, megtámadjuk. Így senki sem keresi majd, hogy tudunk hatvannál is több tőrödést tudunk rajta ejteni úgy, hogy az nem is látszik a színpadon.

CASSIUS Igen, jól kitalálta. Gratulálok az írónak!

CASCA A vérben fürdő barátaink pedig eközben már el is mentek. Így sosem derül ki, ki ölte meg Caesart.

BRUTUS (*A közönséghez*) Ha ez a darab Kínában játszódna, nem lenne szükség ilyen trükkökre. Mit hatvanvalahány, több mint százhatvan emberrel is megtöltik ott a szent színpadot, akár ezrével is tudnak fenn lenni Kínában. Lehet, hogy inkább Pekingben kéne színházat csinálni? Vagy Sanghajban? Mit gondoltok? (*A fény ismét drámaira vált*) Maradt kérdés? Vagy valamit hozzáfűznének?

CASSIUS Úgy gondolom, nincs, Alaposan kidolgoztál mindent, Brutus...

BRUTUS Casca, te akarsz még valamit mondani?

CASCA Most már mi nem mondunk semmit, Brutus. Tőreink és kardjaink fognak beszélni.

BRUTUS Akkor rendben. Ti is induljatok, és élvezzük ki az éjszaka hátralevő részét.

CASSIUS Igazad van, Brutus. Úgysem tudunk aludni. Hamarosan itt a hajnal.

CASCA Nekem pedig különösen sok dolgom van még az éjjel. (*Cassius és Casca hangtalanul elbúcsúzik Brutustól, Lucius kikíséri őket. Brutus elvesz két kupát és a borosüveget, és a színpad alkalmas részén rá váró Portiához megy. Brutus megtölti a kupákat.*)

PORTIA (*Elveszi a kupát*) Én Brutusom.

BRUTUS Nem kell sietned, Portia. Az egész éjjel a mienk. (*A közönséghez*) Remélem, nem ez lesz az utolsó éjszakánk.

(*Koccintanak. A színpad elsötétedik.*)

III

Róma, sétapark

(A nap még nem kelt fel, de már hajnalodik. Minden pillanatban egyre világosabb lesz a környezet.)

Félelmeted és nyugtalanító csend uralkodik.

Brutus a közönség soraiból érkezik a park felé. Maszkját szokás szerint a feje tetejére tolta, mint egy szemüveget.

A park végében, az emelkedő tetején Casca feje látszik, mintha őrködne.

Casca meglátja, hogy Brutus érkezik, megmozdul, a domb alatt a közönség által nem látható szenátoroknak mond valamit, és mint valami lassított filmben, elindul Brutus felé.)

BRUTUS *(Mintha suttogna)* Jó reggelt, Casca.

CASCA *(Ugyanúgy suttog)* Jó reggelt. Brutus.

BRUTUS Mi a helyzet?

CASCA A mieink a domb túloldalán várakoznak

BRUTUS Van-e, aki nem jött el?

CASCA A beteg és idős szenátoron kívül mindenki a helyén.

BRUTUS Nehézség?

CASCA Tudod, van egy rossz memóriájú szenátorunk.

BRUTUS Igen.

CASCA Elfelejtett fegyvert hozni magával. Még jó, hogy hoztam még egy tört. Odaadtam neki, azzal a feltétellel, hogy visszaadja. Kifejezetten megkértem arra is, hogy a támadás után ne feledje ott, hanem húzza ki. Emlékeim fűződnek ahhoz a tórhöz.

BRUTUS Ennyire nem kell részletezned, Casca.

CASCA Már hogylene kéne? Úgy rimáncodtam ki a nagybátyámtól, mert Caesar ajándéka volt neki.

BRUTUS A sors útjai különösek. Egy tör, amelyet ajándékba ad, merényletben tér vissza Caesarhoz. Cassius hol van?

CASCA A szenátorok mellett. Segít az izgatottakat megnyugtatni. Néhányuknak nyugtató gyógyszereket ad. Sokan idegesek, jogosan. Két szenátor van, aki volt katona, rajtuk kívül még egyikünk sem vett részt merényletben.

(A nap már mindjárt kel.)

BRUTUS *(Miközben beszél, figyel, hogy érkezik-e Caesar.)* Caesar nemsokára megérkezik. Amint messziről meglátjuk, visszasietsz a helyedre. Tudod, hogy bennem teljesen megbízik. Majd én fogadom itt. Tisztelettel hozom el hozzátok. Ti amúgy is készen álltok és vártok. Egyszerre támadtok rá. Aztán már csak a török beszélnek, és elvégezzük a munkát. Remélem, nem lesz semmi gond.

CASCA Nekem is jót tett két gyógyszert lenyelni. Te is egyél egyet, nem tesz rosszat.

BRUTUS Miután elmentetek, ittam még három-négy pohár bort. Elég lesz az. Eszemnél vagyok. Nem vagyok olyan részeg, hogy elaludjak. *(Tógája alól előrántja törét. Meglóbálja.)* Amint látod, a sebességem a régi. *(Visszadugja a tört.)*

CASCA Élj soká, Brutus. Mindig önbizalmat adsz nekem.

BRUTUS Köszönöm, Casca. *(Meglátja.)* Íme, érkezik, lassú lépteivel, betöltenie sorsát. Fején koronájával... Milyen magabiztos és gögös. Nemsokára semmi sem marad ebből. Mindenfelé fog hullani a babérlevél, ami a koronáját alkotja. És a temetésén mindenki látni fogja kopasz fejét. *(A maszkot lehúzza az arcára.)*

(Távolról, a közönség sorai felől Caesar érkezik a parkba, mint egy lassított filmen, mellette egy Katona és néhányan a nép közül. A nép közül levő emberek sorban próbálnak magyarázni Caesarnak, de nem hallatszik, amit mondanak.)

CASCA Mit mondhatnak hajnalok hajnalán Caesarnak?

BRUTUS A nép kívánságai sosem fogynak el. A gyereket akarja a börtönből kiszabadítani, vagy a férjét a száműzetésből... Lehet, hogy honfitársunk éppen munkát keres. Amikor az út elejére érkeznek, átmész a mieinkhez, Casca. Biztos lehetsz benne, hogy Caesart épségben odajuttatom hozzátok. Isten segítjen!

(Caesar és a vele levők éppen az út elejére érkeznek, amikor Caesar, mintha elektromos sokk érte volna, a földre esik és rángatózni kezd)

BRUTUS Ejha! Epilepszisás rohama van.

CASCA Mit tegyünk?

BRUTUS Imádkozzunk, hogy így haljon meg. Így nem kell vérrel áztatnunk a kezünket.

CASCA Soha nem láttam így, habos szájjal rángatózni Caesart.

BRUTUS Egy ideig így fog rángani és köpködni. Nincs mit tenni.

CASCA Akkor idehívom a többieket, és végezzük be, amíg így ráng.

BRUTUS Hát lehet-e így tenni? *(Körbemutat a közönségben)* Van, aki szereti Caesart, és van, aki nem szereti. Nézd meg, hogy szenved a földön. Lehet-e ennyi ember között egy ilyen akciót véghezvinni? Ez szembe menne Róma hagyományával is. Ezt a szégyent nem tudnánk lemosni magunkról.

CASCA Akkor ne tegyünk így. De szomorú vagyok, mert a szenátorok alaposan rákészültek, hogy megölik Caesart. Csalódottak lesznek.

BRUTUS Mit tegyünk hát, hogy ne legyenek csalódottak?

CASCA Bárcsak lenne itt néhány ember, akit ki kéne iktatni. Annyi felesleges ember van a társadalmunkban. *(Kutatón néz a közönség soraiba)* Például van itt néhány kritikus, aki nézi ezt az előadást. Lehet, hogy ezeket az embereket kéne a szenátorok elé vetnünk, akik most arra készülnek, hogy az előadás után elővegyék a pennájukat?

BRUTUS Ne örülj meg, Casca. Én most odamegyek Caesarhoz. Amikor magához tér, jobbulást kívánok neki.

CASCA Amikor feláll, nem sétál majd tovább felénk?

BRUTUS Hazaviszik majd, hogy pihenjen. Amikor az utcán tör rá a roham, mindig így tesznek.

CASCA Akkor?

BRUTUS Ezt az akciót be kell fejeznünk, mielőtt befejeznénk. Menj, és mondd meg a mieinknek, hogy oszoljanak – de várják az új információkat tőlünk.

CASCA (*Reménytelenül*) Ez nem jó így, Brutus. Még nehezebb lesz a dolgunk. Dél után, a szavazás végeztével kötve lesz a kezünk.

BRUTUS Nem kell rögtön elvesztened a reményt. Bármibe is kerül, véghez visszük ezt a munkát, mielőtt szavazásra kerülne a sor. Menj, és gyere vissza hozzánk Cassiushoz. Nem, nem, ne gyertek oda. Gyertek Róma legnagyobb parkjába. A bejárat mögött találkozunk. Mintha csak véletlen volna. Ott megbeszéljük, hogy mit tegyünk.

CASCA Rendben, Brutus. Viszlát.

BRUTUS Viszlát, Casca.

(Casca a szenátorok irányába, Brutus pedig Caesar felé indul. A nap már látszik. Caesar igyekszik magához térni. Amint feláll, a babérkoronáját keresi, és gyorsan felteszi.)

BRUTUS (*Arcán a maszkakl*) Jobbulást, nagy Caesar. Szerencsétlen nap ez mindannyiunk számára.

CAESAR (*Fáradt, de egyenesen tartja magát*) Köszönöm, kedves Brutus. Igen, szerencsétlenül kezdődik ez a nap. De az ellenségeim ne örüljenek, barátaim ne aggódjanak: velem nem történik semmi baj.

BRUTUS Igen, de most haza kell menned, és pihened kell, nagy Caesar. Délután sok munka vár rád. ancak eve gidip biraz dinlenmelisin ulu Sezar. Öğleden sonra yapacak çok iş var çünkü.

CAESARÍgy van, oda megyek, Brutus. De nem pihenni, hanem megírni a beszédemet.

(Sötét.)

IV

Nagy park Romában

(Cassius és Casca különböző irányokból érkezik. Üdvözlik egymást, mintha véletlenül találkoztak volna. Brutus is megérkezik.)

BRUTUS Sokat vártatok?

CASSIUS Nem.

CASCA Mi is most érkeztünk.

CASSIUS Leüljünk azokra a padokra?

BRUTUS Nem szükséges. Elég itt állva beszélnünk. Lassan bevégezzük a dolgunkat. Nem kell súlyos mondatokban beszélnünk, és nem is kell hosszan tárgyalni. Ne lassuljunk le, inkább gyorsuljunk fel, hogy a közönség még jobban érdeklődjön a darab iránt.

CASSIUS Értettünk, Brutus.

CASCA Hallgatunk.

BRUTUS Először is informállak titeket. Caesarral az otthonáig sétáltunk. Elmondtam neki, hogy mindig mellette leszek. Ezzel felfrissítettem a bizalmát irántam. “Tudom, és bízom benned” – mondta. Amikor elbúcsúztunk, biztatott, hogy jöjjek be én is. “Most nem lehet” – mondtam – “de dél felé eljövök, és együtt megyünk a szenátusba”. “Rendben” – felelte. Azt mondtam neki, hogy azáltal, hogy együtt látnak minket, az ellenzékben levőket is megfékezzük. “Okos gondolat” - felelte.

CASSIUS Remek.

CASCA Ez jó ötlet volt.

BRUTUS A következőképpen kell tennünk. Jól figyelj, Casca.

CASCA Csupa fül vagyok.

BRUTUS Elhozom Caesart a házából, és elindulunk a szenátus felé. Amikor a Pompeji Színházhoz érünk, ami útba esik, a nép közül valaki elénk lép, és egy kérvényt ad át Caesarnak.

CASCA Mit tartalmaz a kérvény?

BRUTUS A honfitársunk problémáival kapcsolatos kérvény – a tartalma nem fontos. *(A tógájából elővesz egy kérvényt, és átadja Cascának.)* Ezt őrizd meg, és érdeklődj, hogy a Honfitárs mindenáron át akarja adni Caesarnak, Casca.

CASCA És ha nem veszi át Caesar?

BRUTUS Akkor majd én átveszem. Caesarnak azt fogom javasolni, hogy menjünk be a színházba, és kérdezzük meg, van-e valami gondjuk-bajuk. Caesar tudja, milyen tehetséges emberek a színészek. Semmiképp nem akarja, hogy ellene forduljanak. Te pedig mindezek előtt összegyűjtöd a köztársaságpárti szenátorokat a színház belsejében. Amikor Caesar bemegy, megtörténik, aminek meg kell történnie, és a zsarnokot az örökkévalóságba küldjük. A Caesar-ügy lezárására a legalkalmasabb helyszín a Pompeji Színház.

CASCA És ha nem megy be a színházba?

BRUTUS Be fog menni. Mondtam, hogy nem akarja, hogy ellene forduljanak. De egy dolgot ne feleddj: Amikor meglátsz a színház kapujában, emeld fel a jobb kezedet; ezzel jelezd, hogy barátaink benn vannak a színházban. Én is felemelem majd a karomat, jelezve, hogy értettem. Ez mutatja majd, hogy minden rendben folyik. Aztán rögtön tűnj is el.

CASCA Hogy tűnök el?

BRUTUS Tehát bemész. Van valami, amit nem értettetek?

CASCA Értettem, Brutus.

CASSIUS Ott lesz mellette a katona őrködni.

BRUTUS Nem is fogjuk megvárni, amíg az őr is megérkezik az épületbe. Amint Caesar belép, elintézzük a dolgot. Ha a katona meglátja, hogy mi történt, és nem menekül el, hanem bemegy, sajnos ő is ugyanolyan sorsra jut.

CASSIUS Nem szabad üresjáratot hagyni az akciónkban. Az őr katona és képzett. Ezt nem szabad feledni.

CASCA Akkor a két szenátor, aki korábban parancsnok volt, álljon közel a kapuhoz, hogy ha kell, megakadályozzák a katonát a belépésben.

BRUTUS Remek. Hasznos lesz, ha te állítod be és vezényleg a szenátorokat, Cassius.

CASSIUS Boldogan. Az egyetlen aggodalmam, hogy civilként adok nekik parancsokat, ami esetleg zavarni fogja őket. Katonáknál ezt a szempontot is figyelembe kell vennünk.

BRUTUS Biztos vagyok benne, hogy el tudod irányítani a parancsnokokat anélkül, hogy megsértődnének, Cassius. Elég lesz, a például annyit mondasz nekik, hogy "Ezt a munkát csak ti, katonák tudjátok megoldani a tudásotokkal és képességeitekkel." Ez a megközelítés büszkeséggel fogja eltölteni őket. A civilek által való irányítást így el fogják fogadni.

CASSIUS Rendben. Ez azt jelenti, hogy én is a színházban leszek.

BRUTUS Nem így lesz a legjobb? Azt is te tudtad a legjobban megvalósítani, hogy gyógyszerekkel bátorítottad fel a mieinket, Cassius. Reggel meglett a kellő tapasztalat. Van még valami, amiről elfeledkeztünk?

CASCA Úgy gondolom, mindent átbeszéltünk.

CASSIUS Akkor én megyek is, és kiegészítem a gyógyszerkészletemet.

BRUTUS Egészítsd ki, de csak fél adagot adj most, nehogy elaludjanak.

CASSIUS A legjobb, ha a legidősebbeknek egyáltalán nem adok.

CASCA Én pedig megyek, keresek valakit a nép közül, aki odaadja a kérvényt. És elkezdem szervezni, hogy senki ne maradjon a színházon kívül a mieink közül.

CASSIUS Mi lesz, ha valami közbejön, és nem tudjuk végrehajtani az akciót, Brutus?

BRUTUS Mi jöhetne közbe?

CASSIUS Ha például Caesar nem indulna el otthonról?

BRUTUS El fog jönni. Caesar jelenleg a beszédét készíti. Senki nem akadályozhatja meg abban, hogy elmenjen a szenátusba. Egy ilyen lehetőséget Caesar ki nem hagyna.

CASSIUS És azt mondd, a színház épületébe is be fog menni.

BRUTUS Hadd ne ismétljem el. Be fog menni. Ezt én elérem nála. Ha mindennek ellenére félbemaradna a dolog valami általunk nem ismert ténynél fogva, akkor se veszítsétek el a reményt. A zsarnok előbb-utóbb el fogja hagyni ezt a világot, mert ő most már a célkeresztünkben van, és tudjuk, hogy mit akarunk elérni. Minden lehetőséget meg fogunk ragadni ahhoz, hogy a lelke az égbe szálljon.

CASSIUS Hiszek benne.

CASCA Én is.

BRUTUS *(A fény megváltozik. A közönséghez.)* Lehet, hogy van köztetek olyan, aki azt kérdezi, mi lesz, ha valami nem megy a terv szerint, és nem sikerül célhoz érniük. Ezeknek nem mondtam meg, nehogy letargiába essenek. Nem kell izgulniuk, ezt most meg is akadályoztam. Róma leghíresebb cukrászától már meg is rendeltem Caesar tortáját. Hát nem fogjuk megünnepelni Caesart, miután megnyerte a szavazást? A legszebb szeletet sajátkezűleg fogom Caesarnak adni. *(Felkacak.)*

(Drámai fény.)

BRUTUS Jó munkát, barátaim.

CASSIUS Köszönöm, Brutus.

CASCA Neked is, testvérem.

(Elindulnak, különböző irányokba. Sötét.)

V

Julius Caesar háza

(Caesar az asztal mellett dolgozik. Felesége, Calpurnia érkezik)

CAESAR(*Normális fény, a közönséghez*) Az epilepsziás rohamom miatt korábban nem tudtam bemutatkozni. Caesart játszom ebben a darabban. Ez a szerep egy fordulópont az életemben: ebben a színházban eddig csak lándzsahordozót, az utcán elhaladó sorsjegyárust, a székéről újságot áruló utcai árust, parkon alvó embert vándorló gyümölcs- és zöldségárust és hasonló szerepeket kaptam, úgyhogy ez most óriási szerencse a számomra. Egyértelmű, hogy ezt a szerencsét a kopaszságomnak köszönhetem. De jó is, hogy kopasz vagyok. Isten ajándéka számomra ez a kopaszság. Az író nem ad nekem lehetőséget, hogy így a darab vége felé nagyon megszólaljak, úgyhogy abba is kell hagynom, és visszatérnem a darabhoz. De azért azt még el kell mondanom, hogy ha a szerepem nem is tűnik túl nagynak, a darab során végig engem emlegetnek, ha néha pozitívan és néha negatívan is. Ez boldoggá tesz. A háttérben látható személy pedig a legutolsó feleségem, Calpurnia' dir. Na de kezdjünk bele, mielőtt az író és a rendező megharagszik rám.*(Drámai fény.)*

CALPURNIA *(Hangtalanul Caesar mellé lép. Szégyellősen kérdezi.)* Nem zavarok, ugye, Caesar?

CAESAR Nem, Calpurniám. Befejeztem a munkát.

CALPURNIA Kérsz még egy teát?

CAESAR Elég volt. Majd ha Brutus megjön, lehet, hogy iszunk egyet. Tartsd melegen a tűzhelyet. Te vagy az egyetlen ember, akitől bizalommal elfogadok egy teát.

CALPURNIA Rendben. Hogy vagy most, drága Caesarom?

CAESAR Hogy is lehetnék? Van-e nálam boldogabb az egész világon? Ma kihirdetik a királyságomat, van-e ennél nagyobb dolog? A barátaim örülnek, az ellenségeim pedig szomorkodnak majd. Izgatottan írtam fel erre az üres lapra azokat a dolgokat, amikkel holnap belekezek. Meghatároztam a prioritásaimat. Az első dolgom az lesz, hogy jutalmakat osztok az embereknek. Első helyre az orvost tettem, aki anyám méhéből kisegített. Ő anyám és az én életemet is

megmentette, ezért először is őneki kell megadnom a tartozásom. De nem maradok ennyiben. A két élő megmentésére irányuló műtétet “császármetszésnek” nevezte el, és ezt a szót bevezette az orvosi szaknyelvbe. Rómában és az egész birodalomban ennek az orvosnak a módszere és elnevezése került be – emiatt is adós vagyok neki. Egy szobrot fogok neki állítani, és minden római szobrász versengeni fog a kegyért, hogy ő készítse el.

CALPURNIA Nagyon jól kitaláltad ezt, okos Caesarom. Dícséret neked!

CAESAR(*Büszkén*) Ez még nem elég: Bibulus orvost a birodalom összes földjének egészségügyi szolgáltatásainak felügyelőjévé nevezem ki.

CALPURNIA Nagy Caesar, mindenkinek a kezedet kell csókolnia. Nem tudok eléggé hálás lenni, hogy ilyen férjem van.

CAESAR(*Kevélyen*) Ahogy látod, a jutalmazásban nincs hiányom és nem is szabok neki határt. Egyáltalán nem vagyok önző. De a büntetéssel is ugyanígy vagyok. Csak nem fogom büntetlenül hagyni az orvostudomány-tanáromat, aki tanulmányaim során végig bottal ütleget, és azt mondogatta, hogy “Jaj, te milyen egy agyatlan ember vagy, Caesar! Folyton csak az irodalommal foglalkozol. Nincs meg benned az orvoshoz való agy. Semmi se fog belőled válni!”? Ezen sokáig gondolkoztam. Éjjel, álmából kirángatva fog a szíнем elé járulni, és megkérdezzük ettől az alaktól, hogy valóban semmi se vált-e belőlem. De ennyivel nem elégszem meg: levágatom ennek a szerencsétlennek a nyelvét, hogy ne tudjunk más gyerekeket is megalázni. (*Calpurnia elsápad, de nem szól egy szót se.*)

CAESAR(*Gyűlölettel*) Meghódítottam Galliát. Győzelmi ünnepeket rendeztek nekem. Egyszer csak egy dal szállt fel. A katonák szenvedélyesen és kicsit humorosan énekelgették: “Caesar meghódította Galliát –Ceasart meg Nikomédész hódította meg.¹Hogy lehetnék én egy passzív homoszexuálisként emlegetve, amikor mindenki tudja, mennyire odavagyok a nőkért? Ezeknek is megadjuk a megfelelő büntetést. Mondd, Calpurnia, miért hallgatsz?”

CALPURNIA (*Szégyellősen*) Te mindig a lehető legjobbat gondolod, Caesar.

---

¹A rómaiak úgy tartották a homoszexuálisok közül a passzív szerepben levők meghajolnak a másik előtt. A galliai diadal idején az ellenségei szerint Caesarnak viszonya volt Bithynia királyával, IV. Nikomédésszel. Egyes római politikusok időnként Bithynia Királynőjeként emlegették Caesart, ezzel módon kicsinyelve őt.

CAESAR Noked is részletesen elmeséltem, hogy ügyvédi tevékenységem során hogy harcoltam a korruptan és nem megfelelően viselkedő kormányzókkal szemben.

CALPURNIA Azzal a küzdelmeddel érted el, hogy az emberek őszinte embernek tartsanak, és én is akkor kezdtem el vonzódni hozzád.

CAESAR Amíg én ebben az élethalálharcban küzdöttem, egy bíró, aki az egyik szemére vak, más, általa meggyőzött bírókkal együtt nyomást helyezett a bíróságokra, hogy szüntessék meg a pereimet. De nem tágítottam, és a nyomásgyakorlások ellenére egytől egyik megnyertem a pereimet. Ez a csirkefogó jelenleg a Legfelsőbb Bíróság tagja – jogtalan volna-e, ha megfosztanám látásától a maradék egy szemét is, és a legkisebb tanyára helyeztetném át bírónak?

(Brutus lép be az ajtón. A maszk természetesen az arcán van)

BRUTUS Elnézést, Hatalmas Caesar, hogy így engedély nélkül esek be.

CAESAR *(Barátságosan)* Noked soha nem kell engedélyt kéred, Brutus. A barátom számára mindig nyitva az ajtó.

CALPURNIA Kér egy teát?

BRUTUS Köszönöm, asszonyom – nem szabad túl sokat várnunk az útra keléssel. Jó, ha már a szavazás előtt odaértünk. Tudott egy kicsit pihenni, uram?

CAESAR Én dolgozva pihenek, Brutus. Elkészítettem a beszédemet.

BRUTUS Bárcsak kicsit ledőlt volna. Nem szeretném, hogy elfáradjon.

CALPURNIA *(Aggódva és szégyellősen)* Te is odamész, Caesar?

CAESAR Nem azért készítettem ezt a szöveget, hogy Brutus olvassa fel helyettem, Calpurnia. A mai nap az én és Róma életében is a legfontosabb nap. Ezt a fontos napot teljes pompájában szeretném megélni. Nincs igazam, Brutus?

BRUTUS Nincs kétség afelől, hogy így van, hatalmas Caesar. Ahogy szeretné, úgy fog történni, uram.

CAESAR *(Készülődik)* Azt hallottam, hogy bizonyos szenátorok azzal vádolnak, hogy tiszteletlen vagyok, mert nem álltam fel, mikor fogadtam őket, Brutus. Igaz ez?

BRUTUS Az én fülemben is elért néhány szomorú hang.

CAESAR De hát kihirdettem, hogy csak azért nem keltem fel, mert súlyos gyomorbántalmaim voltak, Brutus. Vagy nem hirdették volna ki?

BRUTUS Kihirdették, uram. De egy-két szenátor mindenáron azt terjeszti, hogy azután mindenféle segítség nélkül haza tudott térni.

CAESAR Mondd meg nekem annak a két szenátornak a nevét, Brutus, hadd adjak a kezükre egy-egy szép ékszert.

BRUTUS De őket is csak meggyőzték, hatalmas Caesar. Nem kell komolyan venni.

CALPURNIA (*Összeszedi a bátorságát*) Indulni készülsz, Caesar? Ma nem kéne kimenned a házból.

CAESAR Hogyhogy?

CALPURNIA (*Aggódva*) A jó sok azt mondják, Caesar ma ne hagyja el az otthonát, mert március 15-e rossz nap Caesar számára. Ezt Shakespeare is megírta a *Julius Caesar* című darabjában.

CAESAR Igen, a ma reggel rossz nap volt. Hosszú ideje először volt epilepsziás rohamom. De látod, most semmi bajom. Azért megyek, hogy megélejem a szenátusban a számomra megélhető legdicsőségesebb napot. Nem vagyok szívtelen ember, Calpurnia. Megértem az aggodalmadat. Attól félsz, hogy merénylet áldozatává válok. Ezek a hírek hozzám is eljutottak. De ezeket csak azért terjesztik, hogy zavart keltsenek közöttünk. Ha még Brutus is rajta van ezeken a listákon, hogy képzeled, hogy elhiszem, Calpurnia? A listán levő nevek közül egyedül a sógorodtól, Cassiustól félek, Brutus; mert ő folyton hallgat, és keveset beszél. Forral valamit. Mindig hamisan cseng a nevetése. Sunyi.

BRUTUS Cassius elég okos ahhoz, hogy ne kerüljön szembe Caesarral. Ismeri a határait. Tény, hogy irigyli, de az erejét látva ez a féltékenység hódolattá változott. Majdhogynem imádja önt.

CAESAR Azt mondod, hogy ezen a listán senkitől sem kell félnem.

BRUTUS Igen, igaz van, uram. Csak annyi a cél, hogy zavarjanak a szeretetünk és függőségünk kinyilvánításában.

CAESAREbben az esetben pedig ezeket a mendemondákat úgy válaszoljuk meg, ha csak azért is elmegyünk. Az ember egyszer haljon meg, ne sokszor, mint a gyávák. Induljunk hát, Brutus.

CALPURNIA Brutus a barátod, nem baj, ha hallja ezt: tegnap éjjel veled álmodtam. Sok-sok ember támadt rád, aztán a földön feküldtél, vérbe fagyva. Felébredtem, kicserlétem az ágyneműt, de nem tudtam újra elaludni.

BRUTUS Ahogy mondják: az álmoknak az ellenkezője szokott történni.²Ezt azt jelenti, hogy sok-sok ember fogja megtapsolni Caesart. Megkoronázzák az élre állását... Lehet, hogy ha nem megy el, nem is szavazzák meg. Ha nincs ott, lehet, hogy egyesek felbátorodnakk. Egy ilyen lehetséges veszély elkerülése érdekében is meggyőző lehet, ha Caesar elmenjen a Szenátusba.

CAESAROkos ember vagy te, Brutus. Nem ám csak úgy szerettelek meg.

CALPURNIA *(Az ajtó elé áll, mintha a saját testével akarná megakadályozni. Sír.)* Ne menj, Caesar. Az érzéseim nem csalnak meg. Csapdát állítottak neked. Meg fognak ölni. Még Shakespeare is...

CAESAR*(Elhallgattatja a feleségét)* Elég volt a Shakespeare-ekből, jósokból, jövendőmondókból.

(Caesar ellöki Calpurniát, és kimegy. Mögötte Brutus is.)

---

²Török szólas *(a ford.)*

VI

A Pompeji SzínházOszlopos Bejárata

(Cassius és Casca a színház három-négy lépcsőjének tetején, a bejáratnál áll. Casca mellett a Honfitárs áll, aki a kérvényt akarja odaadni Caesarnak. Mindketten abba az irányba néznek, ahonnan Caesar érkezésére számítanak.)

Egy idő után a közönség háta mögül Caesar és Brutus, utána pedig Katona érkezik. Caesar és Brutus lassú léptekkel halad, közben beszélgetnek, de nem hallatszik, hogy mit mondanak. Általában Caesar beszél, időnként megáll, kéz- és karmozdulatkkal nyomatékosítja a mondandóját.

Casca leirányítja a kezében kérvényt tartó Honfitársat, hogy a lépcső alján várjon.

Cassius bemegy a színházba.

A koronás Caesar és a maszkos Brutus még nem érkezett meg a színház elé, de Casca már karját felemelve jelez Brutusnak, hogy minden rendben van. Brutus is felemeli karját, és karonfogja Caesart. Casca megnyugszik, és bemegy a színházba. De időnként kikukkant az ajtóból, úgy, hogy csak a feje látszik.

(Caesar és Brutus, mintha valami lassított filmben lennének, lassan a lépcső aljához érnek.)

HONFITÁRS *(A kezében levő kérvényt mutatja, Caesart kissé távolabb letérdel)*
Urak... Hatalmas Caesar...

(Katona azonnal Honfitárs elé áll, hogy megvédje Caesart)

BRUTUS *(Honfitárshoz lép)* Mi történt?

HONFITÁRSEzt a kérvényt szeretném átadni a Hatalmas Caesarnak.

BRUTUS Most kell ezt csinálni? *(Úgy tesz, mintha elküldené.)* Avagy talán olyan titkok vannak benne, amiket tudnia kellene?

HONFITÁRSI Igen, tisztelt Brutus... Olyan dolgok vannak ebben a kérvényben, amiket tudnia kell hazánk atyjának... Fontos.

BRUTUS Add ide. Átadom.

CAESAR Hagyd, Brutus. *(Honfitárshoz)* Add ide a kérvényedet.

(Katoná elveszi az embertől a kérvényt, és odaadja Caesarnek)

HONFITÁRSUraim! Ezt azonnal olvassák el! Én csak hazafiúi feladatokat végzem. Ha azonnal elolvassák, sok dolgot megtudhatnak, amit tudniuk kell. Amikor megtudják az igazságot, köszönetet fognak nekem mondani.

CAESAR *(Brutushoz, gyanakodva)* Úgy tűnik, figyelmeztet. Mit gondolsz erről, Brutus?

BRUTUS *(Lehalkítja a hangját)* Igen, én is így gondolom, hatalmas Caesar. Ha helyesnek gondolja, azt javaslom, menjünk be a színházba. Megnyugtatja majd a színészeket, akik szomorúak, hogy az utóbbi időben nem látogatta meg őket, amikor erre járt, és egyúttal rá tud nézni a levélre is. Tudja, hogy nem szabad megbántani a színészeket. Ha egyszer ön ellen fordulnak, az egész világon rossz hírért keltek – a színészek közt nagyon jó a kapcsolat. Mit mond?

CAESAR Nem késünk el a szenátusból?

BRUTUS Van időnk. Legfeljebb tíz-tizenöt percet maradunk. Nekem is úgy tűnik, hogy ebben a levélben fontos információk vannak, amiket tudnia kell. Jót fogok tenni, ha nyugodtan el tudja olvasni. Már ha ön is így gondolja.

CAESAR Azt mondod, így eloszlatjuk a bánatukat is. *(Katonához)* Ezt a honfitársunkat is hozd magaddal. Lehet, hogy kérdezzük tőle valamit. Na, menjünk, Brutus...

(Mintha Caesar a fejével jelezne Katonának. Mindketten előrántják fegyverüket, és Brutusra támadnak. Brutus a földre esik. Brutus csodálkozva néz Caesarra és Katonára)

CAESAR *(Kiabál)* Ilyen könnyű lenne Caesart meggyilkolni? Talán azt gondold, nem tűnt fel, hogy az arcodon egy maszk van? Vagy azt gondold, olyan ostoba vagyok, hogy nem tudom megelőzni a bajt? Katonák! Tisztítsák meg a várost mindenkitől, aki meg akart gyilkolni! *(Katonához)* Na, ne állj meg!

BRUTUS *(Kezével jelez, a fény megváltozik. Kiabál)* Mi történik? Mit csinál?

CAESAR Nincs semmi különös. Ez a Caesar-szerep a legnagyobb lehetőség, amihet hozzájutottam. Az író alig egy-két jelenetet adott Caesarnak. Tudod jól, hogy a színészek mindig felnagyítják a szerepet, amit kapnak.

BRUTUS Megbolondultál? *(Felkel. Kifele indul a színpadról)* Úgy akarod nagyobbítani a szerepedet, hogy megváltoztatsz egy történelmi tényt! Azt hiszed, ezt megengedem neked, te bolond?

CAESAR *(Megenyhül)* Hova mész, barátom?

BRUTUS Nem látod, te örült, hogy a közönség hogy csodálkozik? Azt se látni, hogy sírnak-e vagy nevetnek! A rendező és az író le fogja rólad szedni a keresztvizet! Köztünk inkább ne legyen semmi! Nem játszom tovább. A fenébe is, nem játszom tovább!

CAESAR *(Eléáll)* Csak vicceltem, na.

BRUTUS Nem szabad viccelni egy olyan darabban, aminek egyértelmű a vége!

CAESAR *(Átöleli Brutut)* Ígérem, még egyszer nem történik meg.

ASKER *(A foga között mormog)* Elég legyen már! Azt mondtuk, nem történik még egyszer! *(Mégfélemlíti)* Vagy tényleg meggyilkoljalak? Akkor meg én vonulok be a történelembe, mint aki valóban megölte Brutust. Az olyan mellékszereplőknek, mint én, ez lehet a karrierjében a kitörési pont.

CAESAR *(Felbátorodik)* Ne csináld, ne húzd az időt! Ne akarj még nagyobb tragédiák okává válni! Egyébként meg mikor ezt az esetet holnap megírják az újságok, a darab egyhavi jegyeit fogják elkapkodni. Folytassuk a darabot onnan, ahonnan abbahagytuk. Gyerünk!

(Mindenki visszatér az eredeti helyére. Brutus nem tehet mást, jelez, és újra drámai fények vannak.)

Megint olyanok, mintha egy lassított filmben lennének.

Elöl Caesar, mellette Brutus, mögöttük Katona és Honfitárs felmennek a négy lépcsőn. Először Caesar lép be. A nyitott kapun át látszik, ahogy Casca a kezében levő tört Caesarba döfi.)

CAESAR *(Csodálkozva és sokkban próbálja tartani magát)* Mit tettél, áruló?

(Cassius is megjelenik, és belemártja törét Caesarba. Brutus is előveszi törét, ahogy bemegy. Látszik, ahogy számos tör és bicska merül Caesarba. Caesar megpróbál elmenekülni, de nem sikerül. Tehetetlen, véres kezével próbálja védeni magát. Ahogy mozognak a török és bicskák, Katona már el is terült a földön. Brutus is belemártja törét Caesarba.)

CAESAR(*Hátraforul, meglátja Brutust. Tehetetlenül*)Te is, fiam, Brutus?

BRUTUS (*Felemeli az arcán levő maszkot.*) Igen, én is, Caesar!

Megérdemelted!

(A tördőfésektől Caesar már nem bírja tovább, a földre esik. Egyértelmű, hogy meghalt.

Casca, Cassius és Brutus látszik a bejárat előtt, kezükben véres törrel.)

CASCA (*Felmutatja a közönségnek a kezében levő véres tör*) Rómaiak!

Visszatért a remény! Meghalt a diktátor! Élettelen teste bent nyugszik!

CASSIUS (*A közönséghez*) Nem kellett volna Caesarnak istenné akarjon válnia.

BRUTUS (*Előrelép. A közönséghez*) Vigyázzunk!Új Caesarok lesnek a horizonton. Ne essünk kétségbe. A farkasok közöttünk járnak...

FÜGGÖNY

2016. augusztus 1.,Dalaman/Sarıgerme/Akdenizevleri.